

VREAU SĂ ȘTIU

LBRIS

We know
books

Marilena Pavelescu
Raluca Moroșanu

CLASA

6

Limba și literatura română

Teste și fișe de lucru

LITERA

PREFAȚĂ	5
TESTĂRI INIȚIALE	6
INTELIGENȚA EMOȚIONALĂ	14
OMONIMIE ȘI POLISEMIE	16
INTERESE ȘI ATITUDINI FAȚĂ DE LECTURĂ. TABELE	24
STRUCTURA FONOLOGICĂ A CUVINTELOR	26
VERBUL. MODURI VERBALE ȘI TIMPUL LOR	36
Modul indicativ și imperativ. Reactualizare	36
Modul conjunctiv	38
Modul condițional-optativ	40
PREDICATUL NOMINAL. VERBUL COPULATIV ȘI NUMELE PREDICATIV	42
Predicatul. Redactare de text. Originalitate. Textul narativ în versuri	45
POSSIBILITĂȚILE COMBINATORII ALE VERBULUI	48
Complemente și circumstanțiale	50
Complementul direct. Reluarea prin clitic pronominal	52
Complementul indirect	56
Complementul prepozițional. Prepoziția	57
Circumstanțiale de loc, de timp și de mod	58
NARAȚIUNEA LA PERSOANA I. TEXTUL NARATIV ÎN PROZĂ	62
NARAȚIUNEA LA PERSOANA A III-A. TEXTUL NARATIV ÎN PROZĂ ȘI ÎN VERSURI	67
Momentele subiectului	70
TRECEREA DIN VORBIREA DIRECTĂ ÎN VORBIREA INDIRECTĂ	72
REZUMATUL	78
SUBSTANTIVUL. SUBSTANTIVE DEFECTIVE ȘI COLECTIVE. ARTICOLUL	86
Articolul. Substantivele defective	88
CAZURILE SUBSTANTIVULUI	90
Cazurile nominativ și acuzativ	90
Cazurile dativ-genitiv. Limba vorbită. Limba scrisă	92
Cazul vocativ. Limba vorbită și limba scrisă	96
CORELAREA FUNCȚIEI SINTACTICE CU CAZUL MORFOLOGIC	98
TEXTUL EXPLICATIV. SUBSTANTIVUL ȘI NUMERALUL	104
Interpretarea limbajului figurat. Enumerația	107
Prepoziția. Posibilități combinatorii ale substantivului	109
ADJECTIVUL. POSSIBILITĂȚI COMBINATORII ALE ADJECTIVULUI	112
ELEMENTE DE VERSIFICAȚIE	115
EPITETUL. TEXTUL DESCRIPTIV LITERAR	121
TEXTUL ARGUMENTATIV. INTERPRETAREA DE TEXT	134
ADVERBUL. TIPURI DE ADVERBE	136
Adjectivul și adverbul	142

PRONUMELE PERSONAL	149
Formele și funcțiile sintactice ale pronumelui personal în cazul nominativ	150
Formele și funcțiile sintactice ale pronumelor personale în cazul acuzativ	151
Formele și funcțiile sintactice ale pronumelor personale în cazul dativ	153
Formele și funcțiile sintactice ale pronumelor personale în cazul genitiv	155
Pronumele personal - cazul vocativ	156
PRONUMELE REFLEXIV (FORMELE PROPRII ȘI ÎMPRUMUTATE)	158
Pronumele reflexiv. Formele proprii	158
Pronumele reflexiv. Formele împrumutate	160
DIFERENȚIEREA DINTRE PRONUMELE PERSONAL ȘI PRONUMELE REFLEXIV	162
Rezumat. Trecerea în vorbirea indirectă	162
POSSIBILITĂȚI COMBINATORII ALE PRONUMELOR	165
TEXTUL NARATIV-DESCRIPTIV	168
TIPURI DE SECVENȚE TEXTUALE	170
INSTANȚELE NARATIVE. PERSONAJUL LITERAR	172
LUCRĂRI SEMESTRIALE	175
ANEXE	191
TEXTUL NARATIV LITERAR. INSTANȚELE COMUNICĂRII NARATIVE:	
AUTOR, NARATOR, PERSONAJ	191
STRATEGII DE COMPREHENSIUNE. REPREZENTĂRI MENTALE	194
SECVENȚA EXPLICATIVĂ	196
SECVENȚA DIALOGATĂ. PARTICULARITĂȚI. TRECEREA DIN VORBIREA	
DIRECTĂ ÎN VORBIRE INDIRECTĂ	197
Dialogul pe messenger: limbă vorbită sau limbă scrisă?	198
STRATEGII DE ÎNȚELEGERE (COMPREHENSIUNE) A TEXTULUI. PARAFRAZA	201
ETAPELE SCRIERII: CULEGEREA DATELOR. REDACTAREA PLANULUI.	
REDACTAREA CIORNEI ȘI A LUCRĂRII PE BAZA PLANULUI. ORIGINALITATE	203
Redactarea unor texte descriptive. Tiparul textual descriptiv	204
Rolul descrierii în textele narative	205
Recomandări privind redactarea unui text descriptiv (literar)	206
Recomandări cu privire la redactarea unei descrieri de tip portret (uman)	208
Descrierea unui tablou (compoziție plastică)	213
REZUMATUL	214
RECOMANDĂRI PRIVIND REDACTAREA UNEI COMPUNERI NARATIVE	216
TEXTUL ARGUMENTATIV	221
LIMBAJUL FIGURAT. EPITETUL ȘI ENUMERAȚIA	223

VERBUL MODURILE VERBALE ȘI TIMPUL LOR

- Modul indicativ și imperativ. Reactualizare
- Modul conjunctiv și modul condițional-optativ
- Contextul. Limba vorbită și limba scrisă

MODUL INDICATIV ȘI IMPERATIV. REACTUALIZARE

TESTUL 1

Citește textul cu atenție, răspunde la sarcinile date ca să descoperi cât de bine îți mai reamintești cunoștințele despre verb din anul trecut.

I-a **povestit** bunicii că a întârziat, deoarece a văzut că prietenul său era trist și atunci a mai rămas ca să-l înveselească. Din păcate, nu a reușit prea mult. Îi mai **zise** că, să fi fost și dumneai acolo, ar fi procedat la fel. Fii înțeleghătoare, bunico!

Inițiere

- Amintește-ți că verbul la imperativ indică o poruncă, un ordin, o rugămintă și încercuiește litera corespunzătoare variantei în care se regăsește un verb la modul imperativ: 10 p
 - a povestit;
 - fil;
 - o să povestească;
 - zise.
- Indică modul la care se află verbul *a văzut*. 10 p

- Trece verbul *a povestit* la viitorul standard, păstrând persoana și numărul. 10 p

- Rezolvarea corectă pentru cerința *Transcrie un verb la perfectul compus și unul la imperfect. se află în varianta:* 10 p
 - a mai rămas, era trist;
 - zise, să fi fost;
 - a rămas; era;
 - văzut, a rămas.

Dezvoltare

- Selectează doar verbele la modul indicativ din lista dată: *o să merg, să aștept; am pleca, am plecat*, precizându-le și timpul. 16 p

TESTUL 2

Inițiere

- 1 Știind că modul conjunctiv al verbelor indică acțiuni posibile, probabile și că are întotdeauna în față cuvântul *să*, încercuiește doar verbele la modul conjunctiv din lista dată.

10 p

am plecat, voi merge, să fi vorbit, aș visa, să povestesc

- 2 Completează propozițiile cu verbul potrivit (predicat) la modul conjunctiv, conform sensului cerut de context.

12 p

La școală îmi place

La școală nu-mi place

Acasă aș vrea

La școală aș vrea

- 3 Modifică primele două enunțuri alcătuite la exercițiul 2, trecând verbele la persoana a II-a.

10 p

Dezvoltare

- 4 Încercuiește litera variantei care conține răspunsul corect. Enunțul *Să-mi fac tema, să mă uit la televizor...* transmite:

10 p

- a. ezitare;
- b. hotărâre fermă;
- c. acțiune sigură;
- d. dorință.

- 5 Încercuiește litera variantei corespunzătoare informațiilor care pot fi deduse din următoarea replică a Ioanei: *Să fi știut ce consecințe vor apărea, aș fi renunțat să plec la munte.*

10 p

- a. Ioana a știut consecințele, dar a hotărât să plece la munte.
- b. Ioana nu a plecat, pentru că și-a dat seama de consecințe.
- c. Ioana a bănuț că vor fi consecințe neplăcute, dar a plecat.
- d. Ioana a plecat la munte, pentru că nu s-a gândit că vor exista consecințe.

- 6 Selectează din lista dată doar verbele la modul conjunctiv, precizându-le și timpul.

8 p

o să merg, să călătoresc, s-a supărat, să fi așteptat, ai merge

- 7 Un elev care se mândrea că știe foarte bine verbele, a corectat tema colegului său care urma să fie evaluată. Citește rezultatul și subliniază formele corecte ale verbelor, iar pe cele greșite (dacă există) taie-le cu o linie, scriind în spațiul liber forma corectă a acestora.

14 p

Vlad i-a spus colegului său:

— Trebuie să fii serios, nu ar hotărî nimeni asta fără să aive acordul tău.

Exceleență

- 8 Alcătuieste enunțuri în care verbele la conjunctiv prezent să redea:

12 p

- a. ezitarea/dubiul;
- b. un ordin;
- c. o imprecuație.

a. _____

b. _____

c. _____

- 9 Încercuiește litera variantelor în care verbele la modul conjunctiv conțin greșeli de scriere și se regăsesc mai mult în limba vorbită .

4 p

- a. bată-te norocul!
- b. să țiu regim;
- c. să viu imediat;
- d. să țin regim sever.

Timp de realizare: 15–30 de minute. Punctaj total: 100 p. Din oficiu: 10 p.

TESTUL 3

A înțelege că vorbitorul consideră acțiunea ca fiind sigură, posibilă sau doar dorită este important pentru a ști la ce ne așteptăm. Cunoașterea modurilor verbale ne ajută să ne dăm seama de felul cum privește vorbitorul acțiunea și ne sprijină să o interpretăm corect. Aplică ce ai învățat despre modul condițional-optativ, rezolvând sarcinile următoare.

Inițiere

- 1 Selectează din lista dată, prin rescriere, doar verbele la modul condițional-optativ, timpul prezent.

20 p

aș trece, o să merg, voi veni, a plecat, ar merge, ați venit

Verbele la modul condițional-optativ prezent sunt:

- 2 Selectează, din enunțurile de mai jos, pe cel care conține verb la modul condițional-optativ folosit pentru a formula politicos o cerere. Subliniază-l!

9 p

Emițător 1. *Dă-mi apă!*

Emițător 2. *Ați putea să-mi dați apa?*

Emițător 3. *Vreau apă!*

- 3 Scrie litera variantei care conține răspunsul corect. Enunțul *Aș fi participat și eu la proiect!* transmite:

9 p

- a. bucuria vorbitorului că va participa;
- b. interesul vorbitorului pentru a participa la proiect;
- c. regretul vorbitorului că nu a participat;
- d. entuziasmul vorbitorului față de ideea că va participa.

Varianta

Dezvoltare

- 4 Scrie pe liniile punctate forma corectă a verbelor la modul condițional-optativ, timpul cerut de context.

16 p

Dacă cineva (*a spune*) că tu ești vinovatul, nu l-aș crede. Îți poți imagina că Marius (*a veni*) la banca ta și (*a arunca*) pe jos caietul? Dacă (*a face*) asta, sigur l-ar fi văzut cineva.

- 5 Dintre enunțurile date alege patru pe care le putem regăsi în limba vorbită, în contexte informale și asociază-le, prin săgeți, cu informația/semnificația pe care o transmit.

16 p

Verbul la modul condițional-optativ	Semnificația
Vede-te-aș când mi-oi vedea ceafa!	afecțiune
Trăi-te-ar Domnul!	dorința de a nu mai vedea persoana respectivă
Mânca-l-ar tata	opinie
Arde-te-ar focul!	urare de bine/recunoștință
Ar învăța mai bine, dacă ar avea timp.	blestem
Închinat-aș codrului.	o dorință

Exceelență

6 Bifează căsuța corespunzătoare informației transmise de verbele la modul condițional-optativ.

20 p

	dorință	sugestie	opinie ipoteză	neîncrederea/ rezerva
Dacă m-ai invita, aș veni.				
Aș bea puțină apă.				
Ar merge încă puțin zahăr la cremă.				
Ar mai fi o soluție.				
Dacă ai putea scoate la capăt trebușoara asta...				

Timp de realizare: 15–30 de minute. Punctaj total: 100 p. Din oficiu: 10 p.

- Verbul copulativ. Valorile verbului „a fi”
- Numele predicativ
- Acordul numelui predicativ cu subiectul

TESTUL 1

Ajută-l pe un coleg să învețe valorile verbului *a fi*, explicându-i cum să se folosească de context pentru a le recunoaște. Ca să fii sigur că vei fi bine înțeles, rezolvă tu însuți/însăți sarcinile următoare.

Inițiere

- 1 Încercuiește litera corespunzătoare tabelului în care se încadrează verbul *a fi* din construcțiile următoare, conform valorii lui morfologice.

20 p

Copiii de azi sunt părinții de mâine.	A B C
Marea a fost izvorul vieții.	A B C
Soarele este ochiul lui Dumnezeu.	A B C
Nu ar fi cumpărat asta.	A B C

A. Valoare predicativă

	Subiectul	Verbul <i>a fi</i>	Unde?	Când?
Clădirea Muzeului de Istorie este din 1892.	clădirea	este		din 1892

B. Valoare copulativă

	Subiectul	Verbul <i>a fi</i>	+ ceva	+ cineva	+ cumva
Vântul este un mare ștregar.	vântul	este	un ștregar		

C. Valoare auxiliară

Forma de dicționar <i>fi</i>	+ alt verb (la forma de infinitiv sau de participiu)
N-aș fi plecat.	aș + fi + plecat

Dezvoltare

- 2 Completează spațiile punctate cu numele predicative potrivite.

20 p

Plantele care trăiesc mai mult de doi ani sunt (*substantiv comun, plural*) perene.

Floarea este (*substantiv comun*) de înmulțire a plantei.

Vulcanii din România sunt (*nume predicativ exprimat prin adjectiv*).

Cutremurele de pământ sunt (*substantiv comun*) naturale.

- 3 Formulează, cu ajutorul unor predicate nominale, două enunțuri în care să te descrii.

10 p

- 4 Subliniază cu o linie predicatele verbale și cu două pe cele nominale din enunțurile următoare.

10 p

Copiii erau veseli.

Furtuna era departe.

Să fi plecat, ar fi fost bine.

Dansează frumos.

Frumos este gestul tău!

Excelență

- 5 Când este predicativ, verbul *a fi* poate avea următoarele sensuri: *a se întâmpla*, *a trăi*, *a costa*, *a exista*, *a călători*, *a se împlini*, *a se afla*. Demonstrează polisemia verbului predicativ *a fi* alcătuind enunțuri în care acesta să aibă sensul primelor patru verbe predicative din lista de mai sus.

20 p

Timp de realizare: 15–30 de minute. Punctaj total: 100 p. Din oficiu: 10 p.

Profesorul a organizat un concurs de exprimare și scriere corectă pe grupe. I-a invitat să-și aleagă nume reprezentative. Pentru că învățaseră de curând despre rolul unor animale în conservarea pădurii și-au ales numele lor, gândind că îndeplinesc și ei astfel rolul unor adevărați sanitari ai limbii române. În finală, au concurat reprezentanții celor două grupe: Andrei (*Grupa furnicilor*) și Ioana (*Grupa ciocănilor*).

Urmărește rezolvarea ultimelor două probe și scrie cu ce punctaj a terminat fiecare grupă.

PROBA 1

Introdu în listă doar forme corecte ale verbelor. (Se acordă 1 punct pentru fiecare formă corectă.)

<i>Grupa furnicilor</i>	<i>Grupa ciocănilor</i>	<i>Forma corectă</i>
Nu te du!	Nu te duce!	
vei vorbii	vei vorbi	
a pustii	a pustiii	
(el) gândii	(el) gândi	
să fii silitor	să fii silitor	
să fi așteptat (modul condițional-optativ, timpul perfect)	să fii așteptat	
să știi	să ști	
el înșală	înșeală	
va place	va plăcea	
el înnoată	înnoată	

Punctaj proba 1

Grupa furnicilor

Grupa ciocănilor

PROBA 2

Proba a doua a constat în corectarea și rescrierea unei postări de pe un forum ce conținea greșeli. Subliniază greșelile. Pentru fiecare greșeală se scade câte un punct din cele 10 acordate la această probă.

Grupa furnicilor

Știu că am greșit și eu, dar a-i vrea să nu fiu sincer cu tine? Te-am supărat, îmi pare rău, dar fii sigur că așa face orice pentru tine. Am învățat lecția și n-aș mai permite să se mai întâmple. Dacă ar apărea acum individul acela, sigur nu iaș mai permite să spună așa ceva.

Știi că am greșit și eu, dar a-i vrea să nu fiu sincer cu tine? Te-am supărat, îmi pare rău, dar fiii sigur că așa face orice pentru tine. Am învățat lecția și naș mai permite să se mai întâmple. Dacă ar apărea acum individul acela, sigur nu iaș mai permite să spună așa ceva.

Punctaj proba 2

Grupa furnicilor

Grupa ciocănilorilor

- 1 Propune și tu pentru proba de baraj, un subiect care să-i departajeze, având în vedere că vor concura cei mai buni. Pentru aceasta, completează cerințele de mai jos.
- a. O listă cu minimum 5 verbe la mai-mult-ca-perfectul, persoana a II-a singular și plural;
b. O listă cu minimum 5 verbe la perfectul simplu, persoana I, persoanele a II-a și a III-a.
- a. _____
b. _____
- 2 Creează o diagramă care să facă evident raportul dintre cele două grupe și proba la care este fiecare mai bun (proba 1 și proba 2).

**PREDICATUL. REDACTARE DE TEXT.
ORIGINALITATE. TEXTUL NARATIV ÎN VERSURI**

TESTUL 2

Fii detectiv și „anchetează” textul!

Citește cu atenție fragmentul de mai jos pentru a rezolva corect exercițiile.

„Ieri dimineața pe la ora șapte,
Când era încă aproape noapte
Și toți copiii dormeau încă tun,
A fost săvârșită o crimă în prun.
Un vierme necunoscut s-a introdus
În pruna cea mai de sus.
I-a supt sângele dulce și-n grabă
A azvârlit-o fără viață în iarbă

Și a plecat să își vadă de treabă.
Apoi, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat
A plecat.
La ora opt și zece minute apoi,
Furnicile au descoperit trupul prunii-n trifoi
Și l-au așezat pioase pe-o pernă
Umplută cu foi de lucernă [...]”
(*Fapt divers*, de Ana Blandiana)